

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης: 82/2012
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Α'
Συνεδρίαση της 14^{ης} Φεβρουαρίου 2012**

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Βασίλειος Σουλιώτης, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Χρυσάφουλα Αυγερινού, Ανδρέας Χαρλαύτης, Θεόδωρος Ψυχογιός, Στυλιανή Χαριτάκη, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Κωνσταντίνος Δ. Γεωργιάδης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθ. πρωτ.: 1119145/4236/A0010/30-12-2011 έγγραφο της Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας της Γενικής Δ/σης Δημόσιας Περιουσίας & Εθνικών Κληροδοτημάτων της Γενικής Γραμματείας Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων του Υπουργείου Οικονομικών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν μπορεί η εταιρεία «G..... Τ..... Ε..... LIMITED» να καταβάλει το Φ.Μ.Α. επί παραχώρησης δημοσίου κτήματος και το οφειλόμενο υπόλοιπο (από κεφάλαιο και τόκους δόσεων καθώς και προσαυξήσεις), προκειμένου να της χορηγηθεί εξοφλητήριο χρέους

ή η υπ' αριθ. 1088831/8120/A0010 Π.Ε/30-11-2005 κ.υ.α. περί παραχώρησης δημοσίου κτήματος έχει αυτοδίκαια ανακληθεί, λόγω του περιλαμβανόμενου σ' αυτήν όρου για αυτοδίκαιη ανάκληση της παραχώρησης, σε περίπτωση μη καταβολής των δόσεων του τιμήματος (άρθρο 75 παρ. 7 του από 11/12 Νοεμβρίου 1929 Π. Δ/τος) και του αναλογούντος Φ.Μ.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1587/1950, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 1882/1990.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Α' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Α. Από το παραπάνω έγγραφο του ερωτήματος, καθώς και από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη μας, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Με την από 15-4-1999 αίτησή της, προς την ερωτώσα υπηρεσία, η εταιρεία με την επωνυμία «G..... Τ..... Ε..... LIMITED» ζήτησε την απευθείας εξαγορά τμήματος του δημοσίου κτήματος Α.Β.Κ. 45 Ιεράπετρας, για επέκταση της ξενοδοχειακής της μονάδας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 4377/1929. Στη συνέχεια, με την υπ' αριθ. 1069611/7300/A0010/4-10-1999 κ.υ.α. των Υπουργών Εθν. Οικονομίας-Οικονομικών και Ανάπτυξης, παραχωρήθηκε απευθείας στην ως άνω εταιρεία τμήμα του δημοσίου κτήματος Α.Β.Κ. 45 Ιεράπετρας, έκτασης 4.028,64 τ.μ., με τίμημα 32.229.120 δρχ. (=94.582,89€), καταβλητέο σε τρεις (3) ετήσιες δόσεις, έντοκες προς 7% ετησίως και σύμφωνα με τους όρους που διαλαμβάνονται σ' αυτή. Η απόφαση αυτή στη συνέχεια ανακλήθηκε με την υπ' αριθ. 1012677/1254/A0010/8-4-2003 κ.υ.α., επειδή η παραπάνω εταιρεία δεν ανταποκρίθηκε στους όρους που είχαν τεθεί με την πιο πάνω κ.υ.α. και συγκεκριμένα, δεν κατέβαλε την τελευταία δόση του τιμήματος.

Μετά την ανάκληση, η ανωτέρω εταιρεία υπέβαλε προς τον Υφυπουργό Οικονομικών υπόμνημα-αίτημα (με αριθ. πρωτ. της ερωτώσας Υπηρεσίας 1734/11-6-2004), ζητώντας την επανεκχώρηση των 4 στρεμμάτων ή την εξαφάνιση της ανακλητικής απόφασης και τη δυνατότητα αποπληρωμής του

υπολοίπου της τελευταίας δόσης και με το από 21-7-2004 υπόμνημα-αίτησή της προς τη Δ/νση Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών (αριθ. πρωτ. της υπηρεσίας 1058805/5439/21-7-2004) ζήτησε εκ νέου την απευθείας εξαγορά του ίδιου τμήματος του δημοσίου κτήματος Α.Β.Κ. 45 Ιεράπετρας, σύμφωνα καθώς και το συμψηφισμό των δόσεων που είχαν καταβληθεί.

Με το υπ' αριθ. πρωτ. 1058805/5439/Α0010/21-7-2004 έγγραφό της, η ερωτώσα Υπηρεσία διαβίβασε το πιο πάνω υπόμνημα-αίτηση στην Κτηματική Υπηρεσία (Κ.Υ.) Λασιθίου για την υποβολή των σχετικών δικαιολογητικών.

Παράλληλα, με το υπ' αριθ. πρωτ. 1074650/6760/Α0010/21-9-2004 έγγραφό της, η ερωτώσα Υπηρεσία ζήτησε τη γνώμη του Γραφείου Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου, όσον αφορά τη δυνατότητα συμψηφισμού των δόσεων του τμήματος που έχουν καταβληθεί, στην εκδοθησόμενη κ.υ.α. περί της εκ νέου εκποίησης του ίδιου κτήματος στην εν λόγω εταιρεία, το δε Ν.Σ.Κ. (Β' Τμήμα), με την 174/2005 γνωμοδότησή του, γνωμοδότησε ότι δεν είναι δυνατός ο συνυπολογισμός των δόσεων αυτών σε τυχόν εκδοθησόμενη κ.υ.α. περί εκ νέου εκποίησης του κτήματος στην ίδια αγοράστρια.

Στη συνέχεια, μετά την υποβολή των σχετικών δικαιολογητικών, εκδόθηκε η υπ' αριθ. 1088831/8120/Α0010/30-6-2005 κ.υ.α. των Υπουργών Οικονομίας & Οικονομικών και Τουριστικής Ανάπτυξης και το ως άνω τμήμα του Α.Β.Κ 45 Ιεράπετρας παραχωρήθηκε εκ νέου απευθείας στην ανωτέρω εταιρεία, με τίμημα 181.288,80 €, καταβλητέο σε πέντε (5) ετήσιες δόσεις, έντοκες προς 7% ετησίως.

Επισημαίνεται στο έγγραφο του ερωτήματος ότι, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην υπ' αριθ. 1088831/8120/Α0010/30-6-2005 κοινή υπουργική απόφαση, η Κ.Υ. Λασιθίου, με το υπ' αριθ. πρωτ. 957/28-7-2005 έγγραφό της, κάλεσε την ενδιαφερόμενη εταιρεία να καταβάλει στη Δ.Ο.Υ. Ιεράπετρας, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση του ανωτέρω εγγράφου, την πρώτη δόση του τμήματος και ολόκληρο το Φ.Μ.Α. και να της προσκομίσει τα σχετικά διπλότυπα αποδεικτικά καταβολής, γνωρίζοντάς της ότι αν παρέλθει άπρακτη η πιο πάνω προθεσμία, τότε, σύμφωνα με το άρθρο

75 παρ. 7 του Διατάγματος 11/12-11-1929, διαλύεται αυτοδικαίως η αγοραπωλησία.

Στη συνέχεια, η Κτηματική Υπηρεσία Λασιθίου, με το υπ' αριθ. πρωτ. 1244/29-9-2005 έγγραφό της, διαβίβασε στην ερωτώσα Υπηρεσία για ενημέρωση φωτοτυπία του υπ' αριθ. 7647/5-9-2005 διπλοτύπου της Δ.Ο.Υ Ιεράπετρας περί καταβολής της πρώτης δόσης από την παραπάνω εταιρεία και φωτοτυπία της υπ' αριθ. πρωτ. 6770 από 5-9-2005 αίτησης της εταιρείας προς τη Δ.Ο.Υ Ιεράπετρας για συμψηφισμό του Φ.Μ.Α. που κατέβαλε με την πρώτη κ.υ.α. περί παραχώρησης του ίδιου ακινήτου.

Επί του εγγράφου αυτού δεν έγινε κάποια περαιτέρω ενέργεια, δηλαδή δεν εξετάστηκε ούτε από την Κτηματική Υπηρεσία Λασιθίου ούτε από την ερωτώσα Υπηρεσία, αν η σχετική απόφαση παραχώρησης είχε ήδη ανακληθεί αυτοδικαίως, λόγω της μη τήρησης των οικείων όρων και ειδικότερα, του υπ' αριθ. 2 όρου, ο οποίος συνίστατο στην καταβολή των δόσεων του τμήματος και του αναλογούντος Φ.Μ.Α..

Ακολούθως, η Κτηματική Υπηρεσία Λασιθίου, με το υπ' αριθ. πρωτ. 229/23-6-2011 έγγραφό της, γνώρισε στην ερωτώσα Υπηρεσία ότι:

- α) Η ανωτέρω εταιρεία, για την εξαγορά του τμήματος του με Α.Β.Κ. 45 δημοσίου ακινήτου Ιεράπετρας, σύμφωνα με την πιο πάνω κ.υ.α., δεν έχει καταβάλει τον αναλογούντα Φ.Μ.Α. (16.496,47 €) και δεν έχει εξοφλήσει, κυρίως, τόκους δόσεων, ποσού 21.021,82 ευρώ, όπως φαίνεται στον συνημμένο στο παραπάνω έγγραφο πίνακα καταβολής, καθώς και στα σχετικά διπλότυπα εισπραξης των Δ.Ο.Υ Ιεράπετρας και ΚΓ' Αθηνών,
- β) Η εταιρεία, με την υπ' αριθ. πρωτ. 6770 από 5-9-2005 αίτησή της προς τη Δ.Ο.Υ Ιεράπετρας, είχε ζητήσει τον συμψηφισμό του καταβληθέντος Φ.Μ.Α., με βάση την πρώτη απόφαση παραχώρησης, η οποία ανακλήθηκε και την καταβολή του επιπλέον Φ.Μ.Α. βάσει της νέας απόφασης παραχώρησης και
- γ) Η Κτηματική Υπηρεσία Λασιθίου, με τον υπ' αριθ. 12/11-6-2009 χρηματικό κατάλογο βεβαίωσε τον αναλογούντα Φ.Μ.Α., ποσού 16.496,47€, χωρίς να υπολογιστούν προσαυξήσεις, δεδομένου ότι έπρεπε να καταβληθεί συγχρόνως με την καταβολή της πρώτης δόσης.

Στο ίδιο ως άνω έγγραφό της, η Κτηματική Υπηρεσία Λασιθίου αναφέρει ότι η εταιρεία έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον για την καταβολή του υπολοίπου της οφειλής της μετά των προσαυξήσεων, προκειμένου να προβεί στην περαιτέρω εκποίηση του εν λόγω ακινήτου και ζήτησε από την ερωτώσα Υπηρεσία να της γνωρίσει αν έχει επέλθει ήδη αυτοδίκαιη ανάκληση της παραπάνω κοινής υπουργικής απόφασης παραχώρησης.

Η ίδια Κτηματική Υπηρεσία, στο υπ' αριθ. πρωτ. 1050/16-8-2011 έγγραφό της, διαπιστώνει ότι στο συγκεκριμένο ακίνητο έχει κατασκευασθεί η πισίνα, το υπαίθριο bar και έχει διαμορφωθεί ο χώρος αθλοπαιδιών, που προβλέπει η σχετική απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Τ..

Η Δ.Ο.Υ. Ιεράπετρας, με την υπ' αριθ. πρωτ. 8625/2011/31-10-2011 απάντησή της στον νόμιμο εκπρόσωπο της εν λόγω εταιρείας, βεβαιώνει ότι στην υπηρεσία της εκκρεμούν υπόλοιπα χρεών βεβαιωμένα από την Κτηματική Υπηρεσία Ν. Λασιθίου, στην μερίδα της εταιρείας, στις 31-10-2011, συνολικού ύψους 48.699,34 €, όπως αυτά αναλυτικά αναφέρονται στο σχετικό έγγραφο με τους αντίστοιχους χρηματικούς καταλόγους και ΚΑΕ (Φ.Μ.Α, υπόλοιπο κεφάλαιο και τόκοι δόσεων και προσαυξήσεις).

Για το θέμα του αιτήματος της εταιρείας για τον συμψηφισμό του Φ.Μ.Α., η Δ.Ο.Υ. Ιεράπετρας, με το υπ' αριθ. πρωτ. 9574/5-12-2011 έγγραφό της, γνώρισε στην ερωτώσα Υπηρεσία ότι δεν βρέθηκε καταχωρημένη ηλεκτρονικά απάντηση στο πιο πάνω υπ' αριθ. πρωτ. 6770/5-9-2005 αίτημα της εταιρείας περί συμψηφισμού του Φ.Μ.Α. και ότι ο έλεγχος για έκδοση απάντησης μέσω ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου έγινε για το χρονικό διάστημα μέχρι και 31-12-2005, δεδομένης της αδυναμίας αναζήτησης για μεγαλύτερο διάστημα, στη δε αλληλογραφία του δικαστικού τμήματος, έτους 2005, δεν βρέθηκε ούτε το σχετικό εισερχόμενο έγγραφο.

Β. 1. Με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 4377 της 13/16 Αυγ. 1929 «Περί κυρώσεως του από 23 Μαρτ. 1929 Ν.Δ. περί Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού» ορίζονται τα εξής:

«13.-Προς ίδρυσιν νέων και αξίαν λόγου επέκτασιν υπάρχουσών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων προς εξυπηρέτησιν του σκοπού του τουρισμού,

χαρακτηριζομένου ως δημοσίας ωφελείας, επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτριώσεις κτημάτων ανηκόντων εις δήμους ή κοινότητας ή εις νομικά ή φυσικά πρόσωπα.....

Δημόσια κτήματα δύνανται να παραχωρηθώσι προτάσει του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού και μετ' απόφασιν του Υπουργικού Συμβουλίου προς τον αυτόν σκοπόν άνευ δημοπρασίας. Το τίμημα αυτών καθορίζεται υπό του Υπουργικού Συμβουλίου, κατόπιν ητιολογημένης γνωματεύσεως επιτροπής, αποτελούμενης εκ του οικείου νομάρχου, ως προέδρου, και του προέδρου Πρωτοδικών, νομομηχανικού, του αρχαιότερου οικονομικού εφόρου και του νομογεωπόνου της περιφέρειας, εις ην κείται το ακίνητον.....».

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 1 του Ν. 2412/1996 «Μεταφορά αρμοδιοτήτων από το Υπουργικό Συμβούλιο σε άλλα κυβερνητικά όργανα και άλλες διατάξεις»: «4. Οι υπό των άρθρων 13 και 14 του ν. 4377/1929 προβλεπόμενες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου αντικαθίστανται από κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Ανάπτυξης.».

Εξάλλου, με το από 11/12 Νοεμβρίου 1929 π.δ/μα «Περί Διοικήσεως Δημοσίων Κτημάτων», που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 53 του Εισ.Ν.Α.Κ., προβλέπεται η εκποίηση των δημοσίων κτημάτων, κατά κανόνα με δημοπρασία (άρθρο 65), εκτός από ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, κατά τις οποίες επιτρέπεται και η χωρίς δημοπρασία εκποίηση αυτών (άρθρο 95-98).

Στο άρθρο 75 του ως άνω δ/τος, όπως οι παρ. 7 έως 11 τούτου είχαν αντικατασταθεί με το άρθρο 14 του ν. 1540/1938, και το οποίο, κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 98 του ίδιου π.δ/τος, εφαρμόζεται και επί των άνευ δημοπρασίας απευθείας εκποιήσεων, ορίζονται τα εξής: «1. Το τίμημα των εκποιουμένων κτημάτων καταβάλλεται εις μετρητά. Εάν δεν υπερβαίνει τας πέντε χιλιάδας δραχμάς καταβάλλεται ολόκληρον εντός δέκα ημερών από της εις τον αγοραστήν υπό του Οικονομικού Εφόρου επιδιδομένης δια της δημοτικής ή κοινοτικής αρχής γνωστοποίησεως της εγκρίσεως. 2. Επί μείζονος τιμήματος καταβάλλεται εντός της προθεσμίας ταύτης μόνον το πέμπτον

αυτού, συμψηφιζομένου εις το ποσόν τούτο του κατά την δημοπρασίαν καταβληθέντος δεκάτου του ελαχίστου όρου προσφοράς. Το υπόλοιπον καταβάλλεται εις τέσσαρας ετησίαις δόσεις εντόκως προς 8% ετησίως, από της εκδόσεως του πωλητηρίου. Εν ουδεμιά όμως περιπτώσει εκάστη δόσις δύναται να είναι ελάσσων των 5.000 δραχμών, μειουμένου αναλόγως εν τοιαύτη περιπτώσει του αριθμού των δόσεων. Η Διοικητική Επιτροπή δύναται ν' αξιώσει την ολοκληρωτική καταβολήν του τιμήματος ασχέτως ποσού εντός της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, τούθ' όπερ αναγράφεται υποχρεωτικώς εν τη διακηρύξει. 3... 4. Το γραμμάτιον πληρωμής, είτε ολοκλήρου του τιμήματος είτε του πέμπτου κατά την ανωτέρω διάκρισιν, αποστέλλει ο Έφορος εις την Διεύθυνσιν Δημοσίων Κτημάτων, μεθ' ο εκδίδεται το πωλητήριο, υπογραφόμενο υπό του Γενικού Γραμματέως και του οικείου Τμηματάρχου. Εκάστη δόσις πληρώνεται κατά Σεπτέμβριον. 5. Εάν παρέλθει άπρακτος η εν τω εδαφ. 1 προθεσμία, η αγοραπωλησία θεωρείται αυτοδικαίως άκυρος και το υπό του αγοραστού καταβληθέν κατά την δημοπρασίαν δέκατον καταπίπτει και βεβαιούται υπέρ της Διευθύνσεως Δημοσίων Κτημάτων. 6. Επίσης καταπίπτει το καταβληθέν υπό του τελευταίου πλειοδότου δέκατον, όταν αρνηθή ούτος να υπογράψη το πρακτικόν της δημοπρασίας ευθύς μετά την κατακύρωσιν. 7. **Εάν παρέλθη άπρακτος η εν τω εδαφ. 1 προθεσμία και εις την περίπτωσιν, καθ' ήν ο αγοραστής ήθελε καθυστερήσει την καταβολήν δύο συνεχών δόσεων ή και μόνης της τελευταίας, διαλύεται αυτοδικαίως η αγοραπωλησία,** τα δε κτήματα επανεκτίθενται εις δημοπρασίαν εκποιήσεως εις βάρος του τελευταίου πλειοδότου ή αγοραστού, καταλογιζομένης εις αυτούς και εισπραττομένης κατά τας διατάξεις του νόμου περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων της τυχόν προκυψάσης επί έλαττον διαφοράς του τιμήματος και των οφειλομένων συμβατικών τόκων υπερημερίας. Αντιθέτως, εάν ήθελεν επιτευχθή επί πλέον τίμημα, αποδίδεται εκ του πλεονάσματος εις τον εκπεσόντα αγοραστήν μέρος ή το όλον των τυχόν καταβληθεισών υπ' αυτού δόσεων, κατόπιν αποφάσεως του Υπουργού των Οικονομικών μετά γνώμην της Επιτροπής Δημοσίων Κτημάτων. 8. Μέχρι της προτεραίας της πρώτης

δημοπρασίας της εκποιήσεως δύναται ο κηρυχθείς έκπτωτος αγοραστής ή ο εξ αυτού έλκων τα δικαιώματά του ή και ο ενυπόθηκος δανειστής του εκποιουμένου κτήματος να καταβάλλη τα εις το Δημόσιον οφειλόμενα, ότε, δι' αποφάσεως του Υπουργού των Οικονομικών, μετά γνώμην της Επιτροπής Δημοσίων Κτημάτων, ανακαλείται η γενομένη ακύρωσις και το ακυρωθέν πωλητήριο επανέρχεται εν ισχύϊ, λαμβανομένης της δεούσης σημειώσεως εις τα βιβλία των μεταγραφών επιμελεία του παραχωρησιούχου. 9. Κατά την επαναληπτικήν, συμφώνως τω εδαφ. 7, δημοπρασίαν, ως ελάχιστος όρος προσφοράς τίθεται το ποσόν του τιμήματος της αρχικής πωλήσεως. Δύναται όμως να τεθή ως ελάχιστος όρος και το ποσόν της κατά τον χρόνον του αναπλειστηριασμού αξίας του κτήματος, επί βάσει νέας εκτιμήσεως. Εάν η δημοπρασία αποβαίνει άγονος, δύναται να μειωθή ο ελάχιστος όρος προσφοράς δια διαταγής του Υπουργού των Οικονομικών, μετά την πρόταση της επί των δημοπρασιών επιτροπής. 10. Το αποτέλεσμα της δημοπρασίας εναπόκειται πάντοτε εις την έγκρισιν του Υπουργού των Οικονομικών. Εάν ακυρωθώσι πρακτικά της δημοπρασίας, λόγω ασυμφόρου της προσφοράς, και η επομένη δημοπρασία αποβεί άνευ αποτελέσματος, ο αναπλειστηριασμός τερματίζεται. 11. Η κατά του εκπεσόντος αγοραστού ή πλειοδότη απαιτήσις του Δημοσίου, δι' ήν εγένετο ο αναπλειστηριασμός, περιορίζεται πάντοτε κατά το εν τη τελευταία δημοπρασία, καθ' όν χρόνον ενηργείτο ο αναπλειστηριασμός, επιτευχθέν ποσόν, αδιαφόρως αν επεκυρώθησαν ή μη τα πρακτικά της δημοπρασίας ταύτης».

Ακολουθως, κατά τη διάταξη του άρθρου 202 του Α.Κ. «Αν με τη δικαιοπραξία εξαρτήθηκε η ανατροπή των αποτελεσμάτων της από γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο (αίρεση διαλυτική), μόλις συμβεί το γεγονός αυτό παύει η ενέργεια της δικαιοπραξίας και επανέρχεται αυτοδικαίως η προηγούμενη κατάσταση».

Από τη διάταξη αυτή συνάγεται σαφώς ότι επί σύμβασης υπό διαλυτική αίρεση, με την πλήρωση αυτής, την επέλευση δηλαδή του μελλοντικού και αβέβαιου γεγονότος, από το οποίο εξαρτήθηκαν τα αποτελέσματα της δικαιοπραξίας, αυτά ανατρέπονται και επανέρχεται η προηγούμενη κατάσταση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

(ΑΠ 1128/1988, Μον. Πρωτ. Ρόδου 89/2005, δημ. ΝΟΜΟΣ κ.ά.). Επομένως, στη σύμβαση με αντικείμενο τη μεταβίβαση κυριότητας, συνιστά διαλυτική αίρεση και ο όρος που διαλαμβάνεται σ' αυτή, ότι ο αγοραστής ακινήτου θα εκπίπτει από κάθε δικαίωμά του το οποίο απορρέει από την πώληση, αν δεν προβεί σε ορισμένη ενέργεια εντός τακτής προθεσμίας και ότι το ακίνητο θα επανέρχεται στην κυριότητα του πωλητή. Η πλήρωση της αίρεσης αυτής, η οποία δεν καταλαμβάνει μόνο την εμπράγματη (άρθρο 1033 ΑΚ), αλλά και την αποτελούσα τη νόμιμη αιτία της μεταβίβασης ενοχική δικαιοπραξία, επιφέρει την ανατροπή τόσο της μίας, όσο και της άλλης σύμβασης και την αυτοδίκαιη επάνοδο της κυριότητας στον πωλητή, ο οποίος μπορεί να διεκδικήσει το πωληθέν, με βάση το δικαίωμα που με τον τρόπο αυτό απέκτησε, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε άλλη ενέργεια και μάλιστα, δήλωση υπαναχώρησης, η οποία, άλλωστε, εφόσον, κατά τα συμφωνηθέντα, αυτοδικαίως ατονεί η σύμβαση μόλις πληρωθεί η αίρεση, στερείται κάθε έννοιας και αντικειμένου (ΑΠ 1219/2006, ΑΠ 1470/2005 ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 637/2003, ΝοΒ 2004.31, ΑΠ 361/1992 Δ/νη 1994.1500, ΑΠ 1017/1989 Δ/νη 1990. 1243 κ.ά.).

2. Από τις παραπάνω διατάξεις, εφαρμοζομένων αναλόγως και επί των άνευ δημοπρασίας απευθείας εκποιήσεων δημοσίων κτημάτων (βλ. και γνωμ. Ν.Σ.Κ. 332/2008, 174/2005, 121/1997, 174/2005, 145/1972, 608/1980 κ.ά.), σαφώς προκύπτει ότι και η απευθείας αγοραπωλησία δημοσίου κτήματος, της οποίας το τίμημα ορίσθηκε πληρωτέο σε δόσεις, τελεί υπό την διαλυτική αίρεση, σιωπηρώς εξυπακουσμένη και εάν ακόμη δεν περιλήφθηκε σχετικός όρος στο πωλητήριο (πρβλ. Γ. Μπαλή «Γεν. Αρχαί» παρ. 94, γνωμ. Ν.Σ.Κ. 45/1972, 255/1980), της μη πληρωμής των ως άνω δόσεων κατά τις προσδιορισθείσες ημερομηνίες (αρνητικού περιεχομένου), έτσι ώστε, σύμφωνα με την προδιαληφθείσα διάταξη του άρθρου 202 ΑΚ αλλά και κατά το ισχύον κατά την έκδοση του ως άνω π.δ/τος του 1929 β.ρ. δίκαιο (πανδ. 18.2 και 3 Βασιλικά Ι θέμα 6 - γνωμ. Ν.Σ.Κ. 608/1980), ηρτημένης μεν της αιρέσεως, προβαίνει η νομική ενέργεια της δικαιοπραξίας, ήτοι ο αγοραστής γίνεται κύριος του εκποιηθέντος ακινήτου, εάν όμως η αίρεση πληρωθεί ανατρέπονται τα αποτελέσματα της σύμβασης και επανέρχεται αυτοδικαίως η

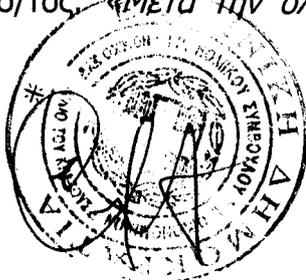

κυριότητα στο Δημόσιο (ΑΠ 534/1988, ΑΠ 361/1992, γνωμ. ΝΣΚ 54/1992, 681/1999, 174/2005, σχετ. και υπ' αριθ. 138/1988 Γνωμ. Συνέλευσης Προϊσταμένων Νομικών Δ/νσεων, γνωμ. Ν.Σ.Κ. 332/2008, 174/2005, 255/1980, 607/1980, 45/1972).

Σε αρμονία προς τα ανωτέρω, γίνεται δεκτό ότι η μετά την πλήρωση της αίρεσης, υπό την οποία τελεί η πώληση του ακινήτου του Δημοσίου, εκδιδόμενη από τη Διοίκηση απόφαση περί ακύρωσης του πωλητηρίου, έχει απλώς διαπιστωτικό χαρακτήρα της αυτοδικαίως εκ του νόμου επελθούσας ανατροπής της αγοραπωλησίας (βλ. Ε. Δωρή «Τα Δημόσια Κτήματα», Έκδοση 1980, άρθρο 96, αριθ. 5, Γ. Μπαλή ό.π. παρ. 92-2, Α.Π. 361/1992, Ν.Σ.Κ. 174/2005, 681/1999, 542/1997, 428/1996, 121/1997, 618/1994, 550/1993, 736/1993 Ολ., 166/1991, 227/1991 κ.ά.).

Με τις ως άνω διατάξεις, κατά την αληθή έννοια αυτών, σκοπείται από τον νομοθέτη η ασφάλεια και η από το Δημόσιο ακώλυτη είσπραξη των δόσεων του πιστωθέντος τιμήματος και όχι η επαναφορά μόνον της κυριότητας του πωληθέντος στο Δημόσιο. Τούτο επιβεβαιώνεται εκ του ότι, μετά, τυχόν, πλήρωση της διαλυτικής αίρεσης με την οποία εκποιήθηκε το ακίνητο, τούτο επανεκτίθεται σε δημοπρασία σε βάρος του αγοραστή, ο οποίος έχει το δικαίωμα, μέχρι της προτεραιότητας της πρώτης δημοπρασίας εκποίησης, να καταβάλει τα οφειλόμενα στο Δημόσιο, οπότε ανακαλείται η γενόμενη ακύρωση και το ακυρωθέν πωλητήριο επανέρχεται σε ισχύ. Έτσι, η πλήρωση της αίρεσης και η κίνηση της διαδικασίας επαναδημοπράτησης του ακινήτου, προϋποθέτουν ενεργό απαίτηση του Δημοσίου κατά του αγοραστή, εκ του οποίου παρέπεται ότι δεν νοούνται οι έννομες συνέπειες της πλήρωσης της διαλυτικής αίρεσης ούτε νοείται επαναδημοπράτηση του ακινήτου χωρίς απαίτηση του Δημοσίου, από την αρχική προς τον αγοραστή πώληση, ως απαίτησης νοούμενης αυτής, η οποία απορρέει από το βασικό πιστωθέν τίμημα και τους τόκους ή τις τυχόν προσαυξήσεις (ad hoc γνωμ. Ν.Σ.Κ. 332/2008, 121/1997).

3. Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 77 του αυτού ως άνω δ/τος: «Μετά την ολοσχερή εξόφλησιν του τιμήματος, διατάσσεται επί τη

Αει

βάσει αιτιολογημένου πρωτοκόλλου του αρμοδίου Ταμείου και Οικονομικού Εφόρου η σημείωσις εν τη οικεία πράξει των μεταγραφών περί εξοφλήσεως του χρέους».

Η ρύθμιση αυτή του άρθρου 77 έχει επιτακτικό χαρακτήρα και κατά συνέπεια, με την ολοσχερή εξόφληση του τιμήματος δημιουργείται υποχρέωση του Δημοσίου προς έκδοση του πρωτοκόλλου εξοφλήσεως, το οποίο είναι αναγκαίο για τη σχετική σημείωση στην οικεία πράξη μεταγραφής του πωλητηρίου συμβολαίου στα βιβλία μεταγραφών, για λόγους δημοσιότητας και ασφάλειας των συναλλαγών, ενόψει και της ανατρεπτικής αίρεσης υπό την οποία τελεί η πώληση, αντιστοίχως δε, γεννάται σχετική αξίωση του αγοραστή, ο οποίος δύναται να επιδιώξει την ικανοποίηση της αξίωσής του αυτής και δικαστικώς, με την άσκηση, ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων, αγωγής περί καταδίκης του Δημοσίου σε δήλωση βουλήσεως. Η κατά τα ανωτέρω αξίωση του εκπληρώσαντος τις νόμιμες υποχρεώσεις του αγοραστή υπόκειται, ελλείψει ειδικότερης ρύθμισης, στη γενική εικοσαετή παραγραφή του άρθρου 249 του Α.Κ. (σχετ. γνωμ. Ν.Σ.Κ. 332/2008, 168/2001 και 651/2002 με εκεί παραπομπές – αναφέρονται η μεν πρώτη σε αξίωση έκδοσης του πρωτοκόλλου εξοφλήσεως, η δε δεύτερη και τρίτη, σε αξίωση έκδοσης παραχωρητηρίου, δεδομένης της ολοσχερούς εξόφλησης του τιμήματος).

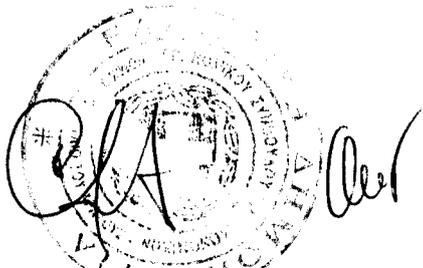
4. Τέλος, κατά τη διάταξη του άρθρου 281 του Α.Κ. *«Η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος».*

Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, όπως παγίως έχει ερμηνευθεί, το δικαίωμα θεωρείται ότι ασκείται καταχρηστικά, όταν η συμπεριφορά του δικαιούχου που προηγήθηκε ή η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε, χωρίς κατά νόμο να εμποδίζουν την γένεση ή να επάγονται την απόσβεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή την μεταγενέστερη άσκησή του, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου, αφού τείνει στην ανατροπή

κατάστασης που δημιουργήθηκε υπό ορισμένες ειδικές συνθήκες και διατηρήθηκε για πολύ χρόνο, με επακόλουθο να συνεπάγεται επαχθείς συνέπειες για τον υπόχρεο. Απαιτείται δηλαδή, για να χαρακτηριστεί καταχρηστική η άσκηση του δικαιώματος, να έχει δημιουργηθεί στον υπόχρεο, από την συμπεριφορά του δικαιούχου, σε συνάρτηση και με εκείνη του υπόχρεου, και μάλιστα εύλογα, η πεποίθηση ότι ο δικαιούχος δεν πρόκειται να ασκήσει το δικαίωμα του. Απαιτείται ακόμη οι πράξεις του υπόχρεου και η υπ' αυτού δημιουργηθείσα κατάσταση, επαγόμενη ιδιαιτέρως επαχθείς για τον υπόχρεο επιπτώσεις, να τελούν σε αιτιώδη σύνδεσμο με την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου.

Μόνη η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου και όταν ακόμη δημιούργησε την εύλογη πεποίθηση στον υπόχρεο ότι δεν υπάρχει το δικαίωμα ή ότι δεν πρόκειται αυτό να ασκηθεί, δεν αρκεί για να καταστήσει καταχρηστική την μεταγενέστερη άσκηση αυτού, αλλά απαιτείται να συντρέχουν, προσθέτως, ειδικές συνθήκες και περιστάσεις, προερχόμενες, κυρίως, από την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου και του υπόχρεου, ενόψει των οποίων και της αδρανείας του δικαιούχου, η επακολουθούσα άσκηση του δικαιώματος, τείνουςα στην ανατροπή της διαμορφωθείσας κατάστασης υπό τις ανωτέρω ειδικές συνθήκες και διατηρηθείσας για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, να εξέρχεται των από την ανωτέρω διάταξη διαγραφόμενων ορίων. Στην περίπτωση δε αυτή, η επιχειρούμενη από τον δικαιούχο ανατροπή της ανωτέρω κατάστασης δεν είναι απαραίτητο να προκαλεί αφόρητες ή δυσβάστακτες συνέπειες για τον υπόχρεο, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο την οικονομική του υπόσταση, αλλά αρκεί να έχει δυσμενείς απλώς επιπτώσεις στα συμφέροντα του (Ολ. ΑΠ 33/2005, 7/2002, 8/2001, ΑΠ 91/2011, 9/2010, 383/2010, 823/2010, 269/2009, 1515/2009, 403/2008, 223/2007, 1947/2007, 1029/2006, 90/2004, 1236/2004, 741/2003, 17/1995, 62/1990, 601/1989, 44/1977 κ.ά., γνωμ. Ν.Σ.Κ. 72/1993, 550/1993, 736/1993 κ.ά.).

Εξάλλου, η διάταξη του άρθρου 281 του Α.Κ. έχει έντονο χαρακτήρα δημόσιας τάξης και δεν αποκλείεται η εφαρμογή της και όταν ασκείται

δικαίωμα που πηγάζει, επίσης, από διατάξεις δημόσιας τάξης (Ολ. ΑΠ 33/2005, 7/2002, 8/2001, ΑΠ 967/2010).

Το ζήτημα δε αν οι συνέπειες που συνεπάγεται η άσκηση του δικαιώματος είναι επαχθείς για τον υπόχρεο πρέπει να αντιμετωπίζεται και σε συνάρτηση με τις αντίστοιχες συνέπειες που μπορεί να επέλθουν σε βάρος του δικαιούχου από την παρακώλυση της ικανοποίησης του δικαιώματός του (ΑΠ 1574/2007, 2011/2006).

Γ. Ενόψει των παραπάνω, κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, που σχηματίστηκε από τον Πρόεδρο Βασίλειο Σουλιώτη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ. και τους Νομικούς Συμβούλους Θεόδωρο Ψυχογιό, Στυλιανή Χαριτάκη και Ευφροσύνη Μπερνικόλα (ψηφοί 4), από το προεκτεθέν ιστορικό και από την υπαγωγή αυτού στις ως άνω διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους και λαμβανομένων υπόψη, ότι: α) η ενδιαφερόμενη εταιρεία έχει, πραγματικά, καταβάλει σχεδόν δύο (2) φορές τίμημα για το ίδιο ακίνητο [δεν κατέβαλε μόνο την τελευταία δόση του τιμήματος της πρώτης αγοραπωλησίας και ελάχιστο μέρος του κεφαλαίου (περίπου 3.000€), μέρος των τόκων και προσαυξήσεις της δεύτερης αγοραπωλησίας], έχει καταβάλει, επίσης, τον αναλογούντα Φ.Μ.Α. για την πρώτη, ανακληθείσα τελικά, αγοραπωλησία, β) η παραπάνω εταιρεία επιθυμεί να προβεί σε εξόφληση όλων των οφειλών της, από την παραπάνω αιτία (Φ.Μ.Α, υπόλοιπο κεφαλαίου, τόκους δόσεων και προσαυξήσεις), προκειμένου να της χορηγηθεί και η εξοφλητική βεβαίωση, γ) η Δ.Ο.Υ. Ιεράπετρας δεν απάντησε, ως όφειλε (άρθρο 4 του Ν. 2690/1999), στο αίτημα της εταιρείας για τον συμψηφισμό του Φ.Μ.Α., τον οποίο βεβαίωσε με τον 12/11-9-2009 χρηματικό κατάλογο, τέσσερα (4) περίπου χρόνια μετά την υποβολή του αιτήματος της εταιρείας για τον συμψηφισμό (5-9-2005), ενώ συνέχιζε την είσπραξη των δόσεων του τιμήματος και τόκων των δόσεων χωρίς καμιά διαμαρτυρία ή επιφύλαξη και χωρίς να επισημανθεί στην εταιρεία από καμία Υπηρεσία του Δημοσίου (Δ.Ο.Υ. Ιεράπετρας, Κτηματική Υπηρεσία Λασιθίου, Δ/νση Δημόσιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Οικονομικών) η εκκρεμής υποχρέωσή της για την καταβολή του Φ.Μ.Α. ή ότι δεν τηρεί τους όρους του παραχωρητηρίου, δ)

πραγματοποιήθηκε ο σκοπός για τον οποίο έγινε η παραχώρηση, ήτοι για επέκταση της ξενοδοχειακής της μονάδας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν.4377/1929, καθώς και τη σχετική υπ' αριθ. 165/1999 απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Τ. (έχει κατασκευασθεί η πισίνα, το υπαίθριο bar και έχει διαμορφωθεί ο χώρος αθλοπαιδιών), ε) η υπ' αριθ. 534/1988 απόφαση του Αρείου Πάγου (ΕΕΝ 1989. 279), που αντιμετώπισε περίπτωση αυτοδίκαιης διάλυσης αγοραπωλησίας ακινήτου του Δημοσίου, λόγω καθυστέρησης καταβολής των δόσεων του τιμήματος, δέχτηκε ότι το Εφετείο παραβίασε τη διάταξη του άρθρου 281 του Α.Κ., γιατί «.....η προεκτεθείσα συμπεριφορά των οργάνων του Ελληνικού Δημοσίου και ειδικά, η είσπραξη ύστερα από την καθυστέρηση της δεύτερης κατά συνέχεια δόσεως του τιμήματος.... όλων των υπολοίπων δόσεων (τρίτης και τετάρτης) και μάλιστα με όλες τις προσαυξήσεις για την εκπρόθεσμη καταβολή τους χωρίς καμιά διαμαρτυρία ή επιφύλαξη, η παράλειψη της επανεκθέσεως του ακινήτου σε νέα δημοπρασία, οπότε ο αναιρεσείων θα μπορούσε μέχρι την προηγούμενη ημέρα αυτής να καταβάλει τα οφειλόμενα, αν ανακληθεί η ακύρωση του παραχωρητηρίου και να επανέλθει τούτο εν ισχύϊ και η μετά την διενέργειά από την πληρωμή του τιμήματος, με όλες τις νόμιμες προσαυξήσεις και τόκους υπερημερίας, αφαίρεση του επίδικου ακινήτου, αντίκειται στη καλή πίστη, στα χρηστά ήθη και στον κοινωνικό και οικονομικό σκοπό του δικαιώματος.....», η επίκληση, στην προκειμένη περίπτωση, εκ μέρους του Δημοσίου, της μη τήρησης του υπ' αριθ. 2 όρου της απόφασης παραχώρησης, έξι (6) και πλέον έτη μετά την ημερομηνία, κατά την οποία θα έπρεπε να καταβληθεί ο Φ.Μ.Α. και υποβλήθηκε το αίτημα της ενδιαφερόμενης εταιρείας για τον συμψηφισμό του (5-9-2005) και της, συνεπεία αυτής, επελθούσας αυτοδίκαιης ανάκλησης της παραχώρησης και επανόδου της κυριότητας του ως άνω ακινήτου στο Δημόσιο, μετά, μάλιστα και την πάροδο διενέργειάς από την πληρωμή όλων των δόσεων του τιμήματος [η καταβολή της τελευταίας δόσης έλαβε χώρα στις 1-9-2009, ενώ οφείλονται μόνο ελάχιστο μέρος του κεφαλαίου (περίπου 3.000€), τόκοι δόσεων και προσαυξήσεις] τις οποίες, σημειωτέον, εισέπραξε το Δημόσιο χωρίς καμιά διαμαρτυρία ή επιφύλαξη, θα

παρίστατο αντίθετη προς τις αρχές της χρηστής διοίκησης, της αναλογικότητας και της επιείκειας, που πρέπει να διέπουν τη διοίκηση.

Επίσης, η άσκηση του δικαιώματος αυτού από το Δημόσιο θα παρίστατο και καταχρηστική, καθόσον θα ήταν αντίθετη και προς τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, γιατί η προηγηθείσα, κατά τα παραπάνω, αδρανής συμπεριφορά του Δημοσίου για χρονικό διάστημα έξι (6) και πλέον ετών (από 5-9-2005, ημερομηνία, κατά την οποία θα έπρεπε να καταβληθεί ο Φ.Μ.Α. και υποβλήθηκε το αίτημα της ενδιαφερόμενης εταιρείας για τον συμψηφισμό του) και η δημιουργία της ως άνω περιγραφόμενης πραγματικής κατάστασης (είσπραξη των δόσεων του τιμήματος, χωρίς καμιά διαμαρτυρία ή επιφύλαξη), θα μπορούσε να υποστηριχθεί, ότι εύλογα δημιούργησε στην εταιρεία την εντύπωση ότι έγινε ο αιτηθείς συμψηφισμός, σε συνδυασμό δε με την εκφρασθείσα επιθυμία της εταιρείας να καταβάλει όλες τις οφειλές της από την παραπάνω αιτία, καθιστούν μη ανεκτή την άσκηση του ως άνω δικαιώματος του Δημοσίου, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις, λαμβανομένων υπόψη και των δυσμενών συνεπειών που συνεπάγεται η άσκηση του δικαιώματος για την υπόχρεη εταιρεία, σε συνάρτηση με τις αντίστοιχες συνέπειες που μπορεί να επέλθουν σε βάρος του δικαιούχου Δημοσίου από την παρακώλυση της ικανοποίησης του δικαιώματός του.

Δ. Κατά τη γνώμη, όμως, της μειοψηφίας, που σχηματίστηκε από τους Νομικούς Συμβούλους Χρυσάφουλα Αυγερινού, Ανδρέα Χαρλαύτη και Γαρυφαλιά Σκιάνη (ψηφοί 3), εφόσον εν προκειμένω δεν τηρήθηκε ο υπ' αριθ. 2 όρος της απόφασης παραχώρησης (μη καταβολή του αναλογούντος Φ.Μ.Α.), έχει επέλθει αυτοδικαίως η ανάκληση της παραχώρησης και η κυριότητα του ως άνω ακινήτου έχει επανέλθει στο Δημόσιο.

Ε. Κατόπιν των ανωτέρω, επί του τεθέντος ερωτήματος, το Α' Τμήμα του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε, κατά πλειοψηφία, ότι η εταιρεία «G.... T..... E..... LIMITED» μπορεί να καταβάλει τον αναλογούντα Φ.Μ.Α. για την παραχώρηση τμήματος του δημοσίου κτήματος Α.Β.Κ. 45 Ιεράπετρας, καθώς και όλο το οφειλόμενο υπόλοιπο ποσό του τιμήματος (από κεφάλαιο και

τόκους δόσεων και προσαυξήσεις), προκειμένου να της χορηγηθεί εξοφλητήριο χρέους, καθόσον η επίκληση εκ μέρους του Δημοσίου της μη τήρησης του υπ' αριθ. 2 όρου της υπ' αριθ. 1088831/8120/A0010 Π.Ε/30-11-2005 κ.υ.α., περί παραχώρησης του ως άνω δημοσίου κτήματος και της, συνεπεία αυτής, επελθούσας αυτοδίκαιης ανάκλησης της παραχώρησης και επανόδου της κυριότητας του εν λόγω ακινήτου στο Δημόσιο, ενόψει της ως άνω περιγραφόμενης πραγματικής κατάστασης, θα παρίστατο αντίθετη προς τις αρχές της χρηστής διοίκησης, της αναλογικότητας και της επιείκειας, που πρέπει να διέπουν τη διοίκηση, καθώς επίσης και καταχρηστική, καθόσον θα ήταν αντίθετη και προς τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 13-3-2012

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Βασίλειος Σουλιώτης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Κωνσταντίνος Γεωργιάδης
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.